

5- Malûmdur ki zararsız yol, zararlı yola -velev on ihtimalden bir ihtimal ile olsa- tercih edilir.

Malûmdur ki zararsız yol, zararlı yola -velev on ihtimalden bir ihtimal ile olsa- tercih edilir. Halbuki meselemiz olan ubudiyet yolu, zararsız olmakla beraber, ondan dokuz ihtimal ile bir saadet-i ebediye hazinesi vardır. Fısk ve sefahet yolu ise -hattâ fâsıkın itirafıyla dahi- menfaatsiz olduğu halde, ondan dokuz ihtimal ile şakavet-i ebediye helâketi bulunduğu, icma ve tevatür derecesinde hadsiz ehl-i ihtisasın ve müşahedenin şehadetiyle sabittir ve ehl-i zevkin ve keşfin ihbarıyla muhakkaktır.

Akıl Ölçüsüyle Tercihin Mecburiyeti

Malûmdur ki akıl sahibi bir insan, **zararsız bir yolu**, zararlı bir yola —isterse zararın ihtimali **onda bir** olsun— tercih eder. Çünkü akıl, ihtimali küçük de olsa **helâket riskini** ciddiye alır. Kimse, “Belki olmaz” ümidiyle uçuruma giden yolu seçmez.

Malûmdur ki zararsız yol, zararlı yola —velev on ihtimalden bir ihtimal ile olsa— tercih edilir.

Şimdi şu misali düşünün: Gece vakti, iki yol önüne çıkıyor. Her ikisi de seni aynı yere götürüyor. Mesafe de aynı. Fakat aralarında mühim bir fark var:

Sağdaki yol: Sessiz, emniyetli, hiçbir tehlike yok. **Soldaki yol:** Karanlık ve dar. Yol boyunca **azgın köpekler dolaşiyor**. Görevliler açıkça söylüyor:

“Bu yolda onda bir ihtimalle köpeklerin saldırısına uğrama riski var.”

Soru açık: **Hangi yolu seçersin?**

Elbette sağdakini. Çünkü onda bir ihtimal bile olsa, ısırılma, parçalanma ihtimali varken insan o yolda **rahat yürüyemez**. Kalbine düşen korku, yolun lezzetini bitirir.

Şimdi hakikate bakalım: Günah ve sefahet yolunda tehlike onda bir değil, **onda dokuzdur**. Yani bu yolda: Saldırı ihtimali istisna değil, kaidedir. Huzur değil, korku hâkimdir. Lezzet

değil, tedirginlik vardır. Böyle bir yolda giden biri, köpeklerin her an çıkabileceği bir yolda yürür gibi, **nasıl gönül rahatlığıyla yaşayabilir?**

Demek ki o yoldaki sefahet, hakikî bir zevk değil; korkuyu unutmak için yapılan **geçici bir sarhoşluktur.**

Zararsız yol dururken, onda dokuz ihtimalle zarar olan yolu seçmek, aklın değil; **nefsin kör cesaretidir.**

Hâlbuki burada söz konusu olan mesele, basit bir dünya menfaati değildir.

- **Ubudiyet yolu:**

Zararsızdır. Kimse ibadet ettiği için hakikî bir kayba uğramaz. Aksine bu yolun sonunda, **on ihtimalden dokuzu ile saadet-i ebediye hazinesi** vardır. Kaybetme riski yoktur, kazanma ihtimali fevkalâde yüksektir.

- **Fısk ve sefahet yolu:**

Menfaatsizdir. Hatta fâsıkın kendi itirafıyla bile kalbi tatmin etmez, ruhu doyurmaz. Buna rağmen bu yolun sonunda, **on ihtimalden dokuzu ile şekavet-i ebediye helâketi** vardır. Yani risk büyüktür, kazanç yoktur.

“Onda Dokuz” İfadesinin Hikmeti

1. Yolun Garantisi Yoktur, İmtihan Devam Eder

İman ve itaat yolu hakikatte **onda on kazanç** gibidir; fakat insan irade sahibidir, sonu garanti değildir. Mü'min sapabilir, kâfir dönebilir. Bu yüzden hesapta **onda birlik bir ihtimal** vardır ve saadet ihtimali **onda dokuz** denmiştir.

Akıl için ise **10/9, filen 10/10'dur.** Çünkü akıl, en küçük helâket ihtimalinden bile kaçır. %90 çökme ihtimali olan bir köprüden kim geçer?

Demek ki **10/9**, tercihi zorlamak için fazlasıyla yeterlidir; **hakikat de hikmet de bunu gerektirir.**

2. İmtihan Sırrı İçin

İman, her ne kadar kuvvetli delillerle ispat edilmiş olsa da, mahiyeti itibarıyla **gayba imandır.** Biz ebedî saadeti gözle görerek değil; **Kur'ân'ın ve Peygamberimiz'in (a.s.m.) haberine dayanarak** kabul ederiz.

Eğer netice **10/10** gibi mutlak ve zorlayıcı bir kesinlikle ifade edilseydi, **imtihan sırrı bozulur**, irade filen mecbur bırakılırdı. İnsan, akibetini düşünmeden kendini emniyette zanneder, iman bir tercih olmaktan çıkar, adeta otomatik bir sonuca dönüşürdü. Hâlbuki dünya **imtihan meydanıdır**; iman cebre değil, **tercihe** dayanır.

Bu sebeple hakikat; **aklı ikna edecek kadar açık**, fakat **iradeyi iptal etmeyecek kadar perdeli** bırakılmıştır.

3. Havf ve Reca Dengesi

Bu ifade bize şu dersi verir:

Mü'min, iman ve ibadetine güvenip kendini emniyette sanmamalı; her an imtihanı kaybetme ihtimali olan **onda birlik kısmı** hatırlayıp Allah'a sığınmalıdır. Bu sebeple cennetle müjdelenen sahabeler bile amellerine değil, **Allah'ın rahmetine** dayanmışlardır.

Aynı zamanda bu söz, diğer yolda olana da şunu söyler: "Bu yoldayım diye ümidini kesme. Nefes aldığın müddetçe dönüş kapısı açıktır." Demek ki yol, **korku ile korunur; ümit ile yürünür**. İkisi birlikte olursa istikamet bozulmaz.

Şekavet-i ebediye helâketi bulunduğu, icma ve tevatür derecesinde hadsiz ehl-i ihtisasın ve müşahedenin şهادetiyle sabittir ve ehl-i zevkin ve keşfin ihbaratıyla muhakkaktır.

İcma ve tevatür nedir?

İcmâ, bir meselede ehil ve yetkili olanların **tamamının aynı hükümde birleşmesidir**. Bu, ferdî bir kanaat değil; **aklın ve ilmin ortak hükmüdür**.

Tevatür ise bir hakikatin, **yalan üzere birleşmeleri aklen mümkün olmayan çoklukta insanlar tarafından**, asırlar boyunca nakledilmesidir.

Bir kişi söylese zan olur; birkaç kişi söylese kanaat olur; **yüzlerce ve binlerce kişi, nesiller boyu aynı şeyi söylerse kesinlik doğar**.

Bu meselede tevatür şudur: Günah huzur vermez, küfür iç âlemi karartır, iman emniyet ve sükûnet verir.

Üstad bu ifadeyi bilerek **çift kanatlı** kurar: **İcmâ** ile akli ve ilmi konuşturur, **tevatür** ile tarihi ve tecrübeyi şahit getirir. Böylece hüküm, şahsî bir kanaat olmaktan çıkar; **aklın ittifakı ve zamanın şهادetiyle** sabitleşir. İcmâ, hakikatin **akılca kabulü**; tevatür, hakikatin **zamanla mühürlenmesidir**. İkisi birlikte, **şekavet-i ebediye** hükmünü zandan çıkarıp **kesinlik mertebesine** yükseltir.

"İcma ve tevatür derecesinde..." Kimlerdir?

1. Ehl-i İhtisas

Kur'ân'ın ve Peygamberlerin haber verdiği iman hakikatlerini **aklî ve naklî delillerle ispat**

eden alim ve asfiyalardır. İman meselelerini ilim, istidlal ve tahkik ile temellendirirler. Bu zümreye **İmam-ı Âzam, İmam Mâturîdî, İmam Eş'arî** gibi büyük imamlar girer. Bunlar, hakikati **ilimle ispat edenlerdir**.

2. Ehl-i Müşahede

Kur'ân'ın ve Peygamberlerin haber verdiği hakikatleri **şuhûd derecesinde gören** veli zatlardır. Kalp gözleri açıldığı için, iman hakikatlerine adeta **görür gibi** şahitlik ederler.

Bu zümreye; "Perde-i gayb açılrsa yakînîm ziyadeleşmez" diyen **H.z. Ali (r.a.)** ve yerde iken Arş-ı Âzamı temâşâ eden **Gavs-ı Âzam (k.s.)** gibi keskin nazar sahibi binlerce aktab ve evliya dâhildir. (Bkz. *Şuâlar, Yedinci Şuâ*) Bunlar, hakikati **müşahede ile tasdik edenlerdir**.

3. Ehl-i Zevk ve Ehl-i Keşif

Tasavvuf yoluyla kalbi saflaşıp **manevî hakikatlere açılan** evliya ve ariflerdir. Terakki ettikçe iman hakikatlerini **zevk ve keşif yoluyla** idrak ederler. Âhîret neticelerini iman gözüyle müşahede eder; küfrün karanlığını, imanın nurunu **şuhûd derecesinde** bilirler.

Bu zümrede ilim ve akıldan ziyade **kalp, aşk ve marifet** hükmeder. Bu sebeple kendilerine **ehl-i kalp** de denilmiştir. Bunlar, hakikati **tadarak ve keşfederek bilenlerdir**.

Üstad Neden Konuyu Böyle Bitirdi?

1. Meseleyi Şahsî Kanaat Olmaktan Çıkarmak İçin

Üstad, meseleyi kendi aklî muhakemesiyle bitirmiyor.

Son noktayı; **peygamberler, âlimler, asfiyalar ve evliyaların ittifakıyla** koyuyor.

Böylece şunu demiş oluyor: "**Bu netice benim görüşüm değil; insanlığın manevî rehberlerinin ortak hükmüdür.**" Bu, itiraz kapılarını kapatan bir bitiriş tarzıdır.

2. Aklı, Kalbi ve Ruhu Aynı Anda İkna Etmek İçin

Metnin başında: **Akla** hitap etti (ihtimal, tercih, zarar-menfaat). Ortasında **hayat ve vicdan** delilleri getirdi. Sonunda ise **kalp ve ruhun şahitlerini** konuştu.

Yani akıl ikna edildi, vicdan susturuldu, **kalp teslim olmaya davet edildi**. Bu yüzden son söz, **ehl-i zevk ve keşfin şehadetiyle** gelir.

3. "Görmeden inanıyorsun" İtirazını Susturmak İçin

Nefsin son sığınağı şu olabilir: "Bunlar teorik, kim görmüş?"

Üstad bu itiraza karşı şöyle bitirir: "Görenler var. Hem de bir değil, binler. Onlara peygamberler haber vermiş, âlimler ispat etmiş, evliyalar görmüş."

Bu, nefsin **son bahanesini** de elinden alır.

4. Okuyucuyu Karar Noktasında Bırakmak İçin

Üstad bitirirken Şunu ima eder: **“Bu kadar Şahit konuŐtuktan sonra artık söz bende değil, tercih sende.”**

Yani artık söz, bilgiyle değil; **mesuliyetle** biter. Okuyucuya kaçacak yer bırakmaz.